

Doktor Pataki Sámuel kollégiumi professzor a Huszti András munkájához írott jegyzeteiben minden megjegyzés nélkül említi Váradi P. János nevét, mint a kolozsvári óvári iskola rektoráét.¹⁾ Valóban nehéz e puszta nevet minden utmutatás nélkül ugy időben, mint személyében megtalálni, éppen ezért csak a valószínűség alapján sorolok fel egynehány reája vonatkozatható adatot.

Neve után ítélve, bizonyos, hogy papfiu volt, aki apjának szolgálati helye után, ahol bizonyosan maga is született, nevezte magát Váradi-nak. Zoványi szerint Váradon legkorábban 1606-tól 1631-junius 15-ig Decsi N. István és vele egyszerre 1607-től 1610 november 10-ig Szilvásujfalvi Anderkó Imre volt a lelkipásztor.²⁾ Nos, tehát Váradi akár Decsinek, akár a palástjától méltatlanul megfosztott Szilvásujfalvinak volt a fia, Rákóczi mindenképpen kiváló apának hihetőleg nem méltatlan gyermekét vette pártfogásába. Szeretnők hinni, hogy az apa éppen a kiválóan értékes és rendíthetetlen jellemű Szilvásujfalvi volt.

A sárospataki iskola törvényeit aláírt tanulók között 1625-ben találunk egy "Johannes P. Váradi"nevű diákot.³⁾ Ha már most feltételezzük, hogy ez az ifju ugyanebben az iskolában lépett először diák-sorba, abban az esetben a megnevezett időben töltötte be a 16. életévét. Így tehát könnyen összeegyeztethetjük a Kolozsvár városi sáfárpölgárnak azzal a feljegyzésével, amelyet Keserűi Dajka Pállal kapcsolatosan már idéztünk, vagyis 1634 május 5-én

- 1) Huszti András: De origine, incremento, fatis, et statu hodierno Gymnasiorum Transilvanensium." Frankfurt a.O., 1731. című munkának a kolozsvári ref.koll. könyvtárában őrzött példányában.
- 2) Zoványi Jenő: A tiszántuli ref. egyházkerület története. Debrecen, 1939. 192.
- 3) Et. 1943: 120.

"erkezenek Vrunck Alumnusy Stefan[us] Bennyey, az Keszerűj Pap fia. Item Johannes Warady, uadnak No. 4. Nemet orsaghban mennek tanulni. Salus Con(ductusuk) V(agyon)". A következő napon is itt látta el őket a sáfár ebéddel és vacsorával. Más helyen ugyancsak 5-i keltezéssel arról számolt el, hogy Stefan[us] Benyej, az Keserűj Püspök fia, Item 4 Alumnusok mellette, melljeket urunk Vitebergában expedialt tanulasknak okajért," mennek Várad felé; a sáfár hatlovas szekeret rendelt alájok.⁴⁾ Közülük Erdő-Bényesi Deák Jánossal, Keserűi Dajka Pállal, Fövényesi Istvánnal 1634 augusztus 1-én már mint a leydai akadémiára beiratkozó teológusokkal találkoznak,⁵⁾ Várad János azonban nem vala közöttük.

Ha elfogadjuk a különben nagyon lelkiismeretes Pataki Sámuelről megnevezett Várad P. Jánosnak az 1634 május 5-én kelt külső országokban bujdosott diákkal való azonosságát, abban az esetben kolozsvári tanárkodása valószínűleg utra kelése előtti időben történhetett, de mivel Szalárdi Mihályról tudjuk, hogy 1634 november 10-ig tölthette be itteni rektori állását, ebben az esetben az utóbbi legfennebb csak egy félesztendeig igazgatta az óvári iskolát. Ugyanis a kolozsvári unitárius egyházfi a harangoztatási számadáskönyvbe azt jegyezte fel, hogy 1633 november 25-én "R(ector) Scholae Reformatae M(ajoribus) 2 V(icibus), solutum nihil."⁶⁾ Tehát Váradis a tanítási évrnek csak felét tölthette itt s ezért Szalárdit az év hátra levő idejére rendelte ide a püspök.

Várad P. János három társával Kolozsvárról tovább szekerezve, egészen eltűnik a szemünk elől. Valószínű, hogy más akadémiára iratkozott be, de tanulmányainak végzéséről, valamint további sorsáról nincsen semmiféle adatunk.

4) Sáfár. 1634. 105, 208.

5) Archiv. N.F. XVI. 208.

6) Unitárius egyházfiak számadáskönyve. /Az egyházközs. lev.tárában.